

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
VERICA TRSTENJAK
16ης Δεκεμβρίου 2010¹

I — Εισαγωγή

1. Στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας λόγω παραπομπής του άρθρου 267 της ΣΛΕΕ το Cour d'appel de Rouen (στο εξής: αιτούν δικαστήριο) θέτει στο Δικαστήριο το ερώτημα αν ένας επιχειρηματίας, ο οποίος ευθύνεται εις ολόκληρον για τελωνειακή οφειλή, μπορεί λυσιτελώς να επικαλεστεί το γεγονός ότι οι τελωνειακές αρχές προέβησαν σε εν μέρει διαγραφή της τελωνειακής οφειλής έναντι ενός άλλου εις ολόκληρον ευθυνόμενου συνοφειλέτη και ότι, για τον λόγο αυτόν, πρέπει και η δική του τελωνειακή οφειλή να μειωθεί αντιστοίχως.

II — Νομικό πλαίσιο

A — Το δίκαιο της Ενώσεως²

2. Τα άρθρα 3 και 4 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1031/88 του Συμβουλίου, της 18ης Απριλίου 1988, για τον καθορισμό των προσώπων που υποχρεούνται στην καταβολή τελωνειακής οφειλής³ ορίζουν:

«Άρθρο 3

Όταν γεννάται τελωνειακή οφειλή δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2144/87, υπόχρεος να καταβάλει την οφειλή αυτή είναι εκείνος ο οποίος εισήγαγε αντικανονικά το εμπόρευμα στο τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική· γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

2 — Στρεφόμενη στις διατάξεις που χρησιμοποιεί η ΣΕΕ και η ΣΛΕΕ χρησιμοποιώ την έννοια «δίκαιο της Ενώσεως» ως περιλαμβάνουσα τόσο το κοινοτικό δίκαιο όσο και το δίκαιο της Ενώσεως. Στη συνέχεια, εφόσον πρόκειται για επιμέρους διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου, θα παραθέτω τις *ratione temporis* ισχύουσες διατάξεις.

3 — EEL 102, σ. 5.

Αλληλέγγυα υποχρέωση καταβολής της τελωνειακής οφειλής σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν στα κράτη μέλη υφίσταται επίσης για:

- α) τα πρόσωπα τα οποία συνήργησαν στην αντικανονική εισαγωγή του εμπορεύματος στο τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας καθώς και τα πρόσωπα τα οποία απέκτησαν ή κατείχαν το εν λόγω εμπόρευμα·
- β) όλα τα άλλα πρόσωπα τα οποία είναι δυνατό να θεωρηθούν υπεύθυνα για την αντικανονική αυτή εισαγωγή.

Άρθρο 4

(1) Όταν γεννιάται τελωνειακή οφειλή δύναμι των διατάξεων του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 2144/87, υπόχρεος να καταβάλει αυτή την οφειλή είναι ο υπεύθυνος για τη διαφυγή του εμπορεύματος από την τελωνειακή επιτήρηση.

Αλληλέγγυα υποχρέωση καταβολής της τελωνειακής οφειλής, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν στα κράτη μέλη, υπέχουν επίσης:

- α) τα πρόσωπα τα οποία συνήργησαν στη διαφυγή του εμπορεύματος από την τελωνειακή επιτήρηση, καθώς και εκείνα τα οποία απέκτησαν ή κατείχαν το εν λόγω εμπόρευμα·

β) όλα τα άλλα πρόσωπα τα οποία είναι δυνατό να θεωρηθούν υπεύθυνα για τη διαφυγή αυτή.

(2) Αλληλέγγυα υποχρέωση καταβολής της τελωνειακής οφειλής υπέχει, επίσης, ο υπεύθυνος για την εκτέλεση των υποχρεώσεων που προκύπτουν για ένα εμπόρευμα υποκείμενο σε εισαγωγικό δασμό, από την παραμονή του σε προσωρινή εναπόθεση ή από τη χρησιμοποίηση του τελωνειακού καθεστώτος υπό το οποίο έχει τεθεί.»

3. Οι διατάξεις αυτές καταργήθηκαν με τη θέση σε ισχύ του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα⁴ (στο εξής: ΤΚ).

4. Στον πρώτο τίτλο του ΤΚ ρυθμίζονται γενικά ζητήματα. Το πρώτο κεφάλαιο του τίτλου αυτού ρυθμίζει το πεδίο εφαρμογής του ΤΚ και περιλαμβάνει ορισμένους βασικούς ορισμούς εννοιών. Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει το άρθρο 4 του ΤΚ, του οποίου τα σημεία 9 και 12 ορίζουν:

«(...)

9. Τελωνειακή οφειλή: η υποχρέωση προσώπου να καταβάλει τους εισαγωγικούς δασμούς (τελωνειακή οφειλή κατά την

4 — EEL 302, σ. 1.

εισαγωγή) ή τους εξαγωγικούς δασμούς (τελωνειακή οφειλή κατά την εξαγωγή) που επιβάλλονται σε συγκεκριμένα εμπορεύματα σύμφωνα με τις ισχύουσες κοινοτικές διατάξεις.

(2) Η αντιπροσώπευση μπορεί να είναι:

— άμεση, οπότε ο αντιπρόσωπος ενεργεί στο όνομα και για λογαριασμό τρίτου, ή

(...)

— έμμεση, οπότε ο αντιπρόσωπος ενεργεί στο όνομά του, αλλά για λογαριασμό τρίτου.

12. Οφειλέτης: κάθε πρόσωπο που υποχρεούται να καταβάλει το ποσό τελωνειακής οφειλής.

(...)

(...)

(4) Ο αντιπρόσωπος πρέπει να δηλώσει ότι ενεργεί για λογαριασμό του προσώπου που αντιπροσωπεύει, να διευκρινίσει αν πρόκειται για άμεση ή έμμεση αντιπροσώπευση, καθώς και να έχει πληρεξουσιότητα.

5. Το δεύτερο κεφάλαιο του πρώτου τίτλου ρυθμίζει μεταξύ άλλων τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των προσώπων βάσει του τελωνειακού δικαίου. Το πρώτο μέρος αυτού του δεύτερου κεφαλαίου ρυθμίζει την αντιπροσώπευση. Το τμήμα αυτό περιλαμβάνει το άρθρο 5 του ΤΚ το οποίο ορίζει:

Το πρόσωπο που δεν δηλώνει ότι ενεργεί εξ ονόματος ή για λογαριασμό άλλου προσώπου ή που δηλώνει ότι ενεργεί εξ ονόματος ή για λογαριασμό άλλου προσώπου χωρίς να έχει πληρεξουσιότητα θεωρείται ότι ενεργεί εξ ιδίου ονόματος και για ίδιο λογαριασμό.

«(1) Με την επιφύλαξη του άρθρου 64 και των μέτρων που λαμβάνονται στο πλαίσιο του άρθρου 243, παράγραφος 2, στοιχείο β', κάθε πρόσωπο μπορεί να ορίζει αντιπρόσωπό του ενώπιον των τελωνειακών αρχών για τη διεκπεραίωση των πράξεων και των διατυπώσεων που προβλέπονται από την τελωνειακή νομοθεσία.

(5) Οι τελωνειακές αρχές μπορούν να απαιτούν από κάθε πρόσωπο που δηλώνει ότι ενεργεί εξ ονόματος ή για λογαριασμό άλλου προσώπου, αποδεικτικά στοιχεία για την πληρεξουσιότητά του.»

6. Στον τίτλο 7 του ΤΚ ρυθμίζονται τα της τελωνειακής οφειλής. Το δεύτερο κεφάλαιο του τίτλου αυτού αφορά τη γένεση της τελωνειακής οφειλής. Τα άρθρα 202, 203, τα οποία περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο αυτό, ορίζουν:

«Άρθρο 202

(1) Τελωνειακή οφειλή κατά την εισαγωγή γεννάται:

α) από την παράτυπη εισαγωγή στο τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας, εμπορεύματος υποκειμένου σε εισαγωγικούς δασμούς ή

β) προκειμένου για εμπόρευμα υποκείμενο σε εισαγωγικούς δασμούς και ευρισκόμενο σε ελεύθερη ζώνη ή ελεύθερη αποθήκη, από την παράτυπη εισαγωγή του σε άλλο τμήμα του εν λόγω εδάφους.

Κατά την έννοια του παρόντος άρθρου, θεωρείται ως “παράτυπη εισαγωγή” κάθε εισαγωγή κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 38 έως 41 και του άρθρου 177, δεύτερη περίπτωση.

(2) τελωνειακή οφειλή γεννάται τη στιγμή της παράτυπης εισαγωγής.

(3) Οφειλέτες είναι:

— το πρόσωπο που ενήργησε την παράτυπη εισαγωγή,

— τα πρόσωπα τα οποία συνήργησαν σ’ αυτήν, ενώ γνώριζαν ή όφειλαν εύλογα να γνωρίζουν ότι ήταν παράτυπη, καθώς και

— τα πρόσωπα που απέκτησαν ή κατείχαν το εν λόγω εμπόρευμα και γνώριζαν ή λογικά όφειλαν να γνωρίζουν, τη στιγμή της απόκτησης ή παραλαβής του, ότι επρόκειτο για εμπόρευμα που έχει εισαχθεί αντικανονικά

Άρθρο 203

(1) Τελωνειακή οφειλή κατά την εισαγωγή γεννάται:

— από την υπεξαίρεση υποκειμένου σε εισαγωγικούς δασμούς εμπορεύματος από την τελωνειακή επιτήρηση.

(2) Η τελωνειακή οφειλή γεννάται τη στιγμή κατά την οποία το εμπόρευμα διαφεύγει από την τελωνειακή επιτήρηση.

(3) Οφειλέτες είναι:

7. Το άρθρο 213, το οποίο επίσης εντάσσεται στο κεφάλαιο αυτό, ορίζει τα εξής:

— το πρόσωπο που υπεξείρεσε το εμπόρευμα από την τελωνειακή επιτήρηση,

«Σε περίπτωση περισσότερων οφειλετών για την αυτή τελωνειακή οφειλή, υπέχουν όλοι αλληλέγγυα υποχρέωση για την πληρωμή της εν λόγω οφειλής.»

— τα πρόσωπα που συνήργησαν στην υπεξαίρεση, ενώ γνώριζαν ή λογικά όφειλαν να γνωρίζουν ότι επρόκειτο για υπεξαίρεση του εμπορεύματος από την τελωνειακή επιτήρηση,

8. Το άρθρο 233 του ΤΚ, το οποίο επίσης εντάσσεται στον τίτλο 7, κεφάλαιο 4, του ΤΚ, το οποίο ρυθμίζει τα της αποσβέσεως της τελωνειακής οφειλής, ορίζει:

— τα πρόσωπα που απέκτησαν ή κατείχαν το εν λόγω εμπόρευμα, και που γνώριζαν ή λογικά όφειλαν να γνωρίζουν, τη στιγμή της απόκτησης ή παραλαβής του εμπορεύματος, ότι επρόκειτο για εμπόρευμα που είχε υπεξαιρεθεί από την τελωνειακή επιτήρηση, καθώς και

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων που ισχύουν σχετικά με την παραγραφή της τελωνειακής οφειλής καθώς και σχετικά με την μη ανάκτηση του ποσού της τελωνειακής οφειλής σε περίπτωση δικαστικά διαπιστωμένης αφερεγγυότητας του οφειλέτη, η απόσβεση της τελωνειακής οφειλής επέρχεται:

— ενδεχομένως, το πρόσωπο το οποίο είναι υπεύθυνο για την εκτέλεση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από την παραμονή του εμπορεύματος σε προσωρινή εναπόθεση ή από τη χρησιμοποίηση του τελωνειακού καθεστώτος υπό το οποίο έχει τεθεί.

α) με την καταβολή του ποσού των δασμών·

β) με τη διαγραφή του ποσού των δασμών·

(...)

[...]

9. Το πέμπτο κεφάλαιο του έβδομου τίτλου ρυθμίζει την επιστροφή και τη διαγραφή δασμών. Το άρθρο 239 του ΤΚ, το οποίο εντάσσεται στο κεφάλαιο αυτό, ρυθμίζει:

«(1) Η επιστροφή ή η διαγραφή εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών είναι δυνατή σε περιπτώσεις διαφορετικές από εκείνες που αναφέρονται στα άρθρα 236, 237 και 238, οι οποίες:

- καθορίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία της επιτροπής,
- προκύπτουν από περιστάσεις που δεν συνεπάγονται ούτε δόλο ούτε πρόδηλη αμέλεια εκ μέρους του ενδιαφερόμενου. Οι καταστάσεις στις οποίες μπορεί να εφαρμοστεί η διάταξη αυτή, καθώς και οι λεπτομέρειες της διαδικασίας που πρέπει να ακολουθείται καθορίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία της επιτροπής. Η επιστροφή ή διαγραφή είναι δυνατόν να υπόκειται σε ειδικούς όρους.

(2) Η επιστροφή ή η διαγραφή δασμών για τους λόγους που αναφέρονται στην παράγραφο 1, παραχωρείται κατόπιν υποβολής αιτήσεως στο αρμόδιο τελωνείο πριν από την εκπνοή προθεσμίας δώδεκα μηνών από την ημερομηνία γνωστοποίησης του χρέους των εν λόγω δασμών στον οφειλέτη.

Ωστόσο, οι τελωνειακές αρχές μπορούν να επιτρέψουν υπέρβαση της εν λόγω προθεσμίας σε εξαιρετικές περιπτώσεις δεόντως αιτιολογημένες.»

[σημ. Στο σημείο αυτό το πρωτότυπο έχει μια ακόμη περίπτωση που δεν υπάρχει ούτε στην ενοποιημένη ελληνική απόδοση του ΤΚ]

10. Το άρθρο 86, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΚ) 450/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τη θέσπιση του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (εκσυγχρονισμένος τελωνειακός κώδικας)⁵ που αντικατέστησε τον ΤΚ, πλην όμως, από χρονικής απόψεως, δεν εφαρμόζεται στην υπό κρίση υπόθεση, ορίζει:

«(1) Με την επιφύλαξη του άρθρου 68 και των κειμένων διατάξεων σχετικά με τη μη ανάκτηση του ποσού του εισαγωγικού ή εξαγωγικού δασμού που αντιστοιχεί σε τελωνειακή οφειλή σε περίπτωση δικαστικά διαπιστωμένης αφερεγγυότητας του οφειλέτη, η τελωνειακή οφειλή, κατά την εισαγωγή ή την εξαγωγή, αποσβέννεται με έναν από τους ακόλουθους τρόπους:

(...)

- β) τη διαγραφή του ποσού των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4-

(...)

(4) Όταν ευθύνονται περισσότεροι του ενός οφειλέτες για την πληρωμή του ποσού του εισαγωγικού ή εξαγωγικού δασμού που αντιστοιχεί στην τελωνειακή οφειλή και χορηγείται διαγραφή, η τελωνειακή οφειλή αποσβέννεται μόνον έναντι του προσώπου ή των προσώπων στα οποία έχει χορηγηθεί η διαγραφή.

(...)

⁵ — EEL 145, σ. 1.

11. Το άρθρο 878 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2454/93 της Επιτροπής, της 2ας Ιουλίου 1993, για τον καθορισμό ορισμένων διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου για τη θέσπιση του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα⁶ (στο εξής: κανονισμός εφαρμογής) ορίζει:

έως 909, και όταν η τελωνειακή αρχή [που είναι αρμόδια για τη λήψη] απόφασης, στην οποία υποβάλλεται η αίτηση επιστροφής ή διαγραφής που αναφέρεται στο άρθρο 239, παράγραφος 2, του κώδικα διαπιστώνει:

«(1) Η αίτηση επιστροφής ή διαγραφής των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών, που στη συνέχεια ονομάζεται “αίτηση επιστροφής ή διαγραφής”, υποβάλλεται από το πρόσωπο που κατέβαλε τους δασμούς αυτούς ή υποχρεούται να τους καταβάλει, ή από τα πρόσωπα που το έχουν διαδεχθεί στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του.

Η αίτηση επιστροφής ή διαγραφής μπορεί επίσης να υποβληθεί από τον αντιπρόσωπο του ή των προσώπων που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο.

(...)

- ότι οι λόγοι που προβάλλονται για την υποστήριξη της αίτησης αυτής αντιστοιχούν σε μία από τις περιπτώσεις που περιγράφονται στα άρθρα 900 έως 903 και δεν συνεπάγονται προφανή αμέλεια ή δόλο εκ μέρους του ενδιαφερομένου, εγκρίνει την επιστροφή ή τη διαγραφή του ποσού των σχετικών εισαγωγικών δασμών. Με τον όρο “ενδιαφερόμενος” νοείται το ή τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 878, παράγραφος 1, καθώς και, ενδεχομένως, κάθε άλλο πρόσωπο που έχει παρέμβει κατά τη διεκπεραίωση των τελωνειακών διατυπώσεων που συνδέονται με τα συγκεκριμένα εμπορεύματα ή που έχει δώσει τις απαραίτητες οδηγίες για τη διεκπεραίωση των ανωτέρω διατυπώσεων,

12. Το άρθρο 899 του κανονισμού 2454/93 ορίζει:

«Με την επιφύλαξη της κατά περίπτωση εκτίμησης άλλων καταστάσεων, στο πλαίσιο της διαδικασίας που προβλέπεται στα άρθρα 905

- ότι οι λόγοι που προβάλλονται για την υποστήριξη της αίτησης αυτής αντιστοιχούν σε μια από τις περιπτώσεις που περιγράφονται στο άρθρο 904, δεν εγκρίνει την επιστροφή ή τη διαγραφή του ποσού των σχετικών εισαγωγικών δασμών.»

6 — ΕΕ L 253, σ. 1.

13. Ο κανονισμός (ΕΚ) 1335/2003 της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 2003⁷, τροποποίησε την ανωτέρω διάταξη η οποία έχει πλέον ως εξής:

«(1) Όταν η τελωνειακή αρχή [που είναι αρμόδια για τη λήψη] απόφασης, στην οποία υποβάλλεται η αίτηση επιστροφής ή διαγραφής που αναφέρεται στο άρθρο 239 παράγραφος 2 του κώδικα, διαπιστώνει ότι:

— οι λόγοι που προβάλλονται για την υποστήριξη της αίτησης αυτής αντιστοιχούν σε μια από τις περιπτώσεις που περιγράφονται στα άρθρα 900 έως 903 και δεν συνεπάγονται προφανή αμέλεια ή δόλο εκ μέρους του ενδιαφερομένου, εγκρίνει την επιστροφή ή τη διαγραφή του ποσού των σχετικών εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών,

— οι λόγοι που προβάλλονται για την υποστήριξη της αίτησης αυτής αντιστοιχούν σε μια από τις περιπτώσεις που περιγράφονται στο άρθρο 904, δεν εγκρίνει την επιστροφή ή τη διαγραφή του ποσού των σχετικών εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών.

(...)

(3) Κατά την έννοια του άρθρου 239 παράγραφος 1 του κώδικα και του παρόντος άρθρου, με τον όρο “ενδιαφερόμενος” νοείται το πρόσωπο ή τα πρόσωπα που αναφέρονται

στο άρθρο 878, παράγραφος 1, ή οι αντιπρόσωποί τους, καθώς και, κατά περίπτωση, κάθε άλλο πρόσωπο που έχει παρέμβει κατά τη διεκπεραίωση των τελωνειακών διατυπώσεων που αφορούν τα συγκεκριμένα εμπορεύματα ή που έχει δώσει τις απαραίτητες οδηγίες για τη διεκπεραίωση των ανωτέρω διατυπώσεων.

(...)

14. Με τον κανονισμό 3254/94 της Επιτροπής, της 19ης Δεκεμβρίου 1994, σχετικά με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 2454/93 για τον καθορισμό ορισμένων διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου περί θεσπίσεως του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα⁸, προστέθηκε στο άρθρο 900, παράγραφος 1, του εκτελεστικού κανονισμού του ΤΚ το στοιχείο ξ'. Η διάταξη αυτή έχει ως εξής:

«1. Η επιστροφή ή διαγραφή εισαγωγικών δασμών εγκρίνεται όταν:

(...)

ξ) η τελωνειακή οφειλή γεννάται με άλλο τρόπο από αυτούς που αναφέρονται στο άρθρο 201 του τελωνειακού κώδικα και εφόσον ο ενδιαφερόμενος μπορεί να προσκομίσει πιστοποιητικό καταγωγής, πιστοποιητικό κυκλοφορίας, παραστατικό εσωτερικής κοινοτικής διαμετακόμισης ή κάθε άλλο κατάλληλο έγγραφο με το οποίο πιστοποιείται ότι τα εισαγόμενα εμπορεύματα θα μπορούσαν, αν είχαν διασαφιστεί για θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία, να έχουν τύχει κοινοτικής μεταχείρισης ή δασμολογικής

7 — EEL 187, σ. 16.

8 — EEL 346, σ. 1.

προτιμησιακής μεταχείρισης, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι άλλοι όροι του άρθρου 890.»

B — Η εθνική νομοθεσία

15. Το άρθρο 1208 του γαλλικού Code civil ορίζει:

«Εάν ο δανειστής στραφεί κατά ενός εκ των εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών, τότε αυτός μπορεί να προβάλει όλες τις ενστάσεις που απορρέουν από τη φύση της ενοχής και όλες τις προσωπικές του ενστάσεις καθώς και όλες τις ενστάσεις που είναι κοινές για όλους τους συνοφειλέτες. Δεν μπορεί να αντιτάξει τις αμιγώς προσωπικές ενστάσεις άλλων συνοφειλετών.»

III — Η διάταξη περί παραπομπής και η ένδικη διαφορά

A — Τα πραγματικά περιστατικά και η διαδικασία ενώπιον των τελωνειακών αρχών

16. Η εταιρία Asia Pulp & Paper France (στο εξής: APP) ανέθεσε στην εταιρία Rijn Schelde Mondia France (στο εξής: Mondia)

τη μεταφορά και την εισαγωγή χάρτου από την Ινδονησία. Η Mondia ειδικεύεται στις εισαγωγές και εξαγωγές προϊόντων δασοκομίας (χάρτης, μεταχειρισμένος χάρτης, ξυλοπολτός). Η Mondia έχει άδεια λειτουργίας τελωνειακών αποθηκών στη Rouen και στη Χάβρη, οι οποίες διέπονται από τις ρυθμίσεις περί αποθηκών και χώρων προσωρινής εναποθέσεως («magasins et aires de dépôt temporaires»). Σκοπός αυτών των αποθηκών και των χώρων είναι η προσωρινή εναπόθεση εμπορευμάτων των οποίων ο τελωνειακός προορισμός δεν πραγματοποιείται εντός μιας ημέρας από της αφίξεώς τους εντός της Ενώσεως. Βάσει των σχετικών διατάξεων, προϊόντα από τέτοιες αποθήκες και χώρους προσωρινής εναποθέσεως επιτρέπεται να εισαχθούν στο τελωνειακό έδαφος της Ενώσεως μόνον εάν έχουν προηγουμένως διασαφιστεί.

17. Η Mondia είχε αναθέσει στη Société de manutention de produits chimiques et miniers (στο εξής: Marprochim), μια εταιρία εκτελωνισμού, να προβαίνει, με βάση τις υποδείξεις της, μεταξύ άλλων σε διασαφήσεις εισαγωγής και να εξοφλεί τους αναλογούντες δασμούς.

18. Τα εμπορεύματα, τα οποία αποτελούν το αντικείμενο της κύριας δίκης, αποθηκεύθηκαν κατά την άφιξή τους στη Γαλλία κατ' αρχάς στις αποθήκες και στους χώρους προσωρινής εναποθέσεως της Mondia. Κατά το 2000, οι γαλλικές τελωνειακές αρχές διεξήγαγαν έρευνα σχετικά με τις πράξεις εισαγωγής και εξαγωγής που είχαν διενεργήσει η Mondia και η Marprochim το 1998 και το 1999 στη Χάβρη και στη Ρουέν. Από την έρευνα αυτή διαπιστώθηκε ότι η Mondia

είχε παραβεί τα άρθρα 202 και 203 του ΤΚ, δεδομένου ότι εισήγαγε ένα μέρος των οικείων εμπορευμάτων χωρίς διασάφηση στο τελωνειακό έδαφος της Ενώσεως, ένα δε άλλο μέρος των εμπορευμάτων διασαφίστηκε το πρώτον μετά την είσοδό του στην Ένωση. Εν συνεχεία, οι γαλλικές τελωνειακές αρχές προσδιόρισαν το ύψος των δασμών που όφειλαν, βάσει των διατάξεων αυτών, η Mondia και η APP και το γνωστοποίησαν σε αυτές⁹.

19. Στις 31 Οκτωβρίου 2000, η Mondia υπέβαλε στις γαλλικές τελωνειακές αρχές αιτήσεις διαγραφής των οφειλόμενων από αυτήν δασμών βάσει του άρθρου 239 του ΤΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 900, παράγραφος 1, στοιχείο ξ', του κανονισμού εφαρμογής του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, ισχυριζόμενη ότι σε περίπτωση νομότυπης διασαφήσεως γεννάται αξίωση για την εφαρμογή προτιμησιακής δασμολογικής μεταχειρίσεως και ότι ενήργησε χωρίς δόλο και πρόδηλη αμέλεια.

20. Οι γαλλικές τελωνειακές αρχές θεώρησαν μεν ότι η Mondia δεν είχε ενεργήσει αμελώς, πλην όμως υπέδειξαν ως αρμόδια να προβεί στην εκτίμηση αυτή την Επιτροπή. Αργότερα, έκριναν ότι αρμόδιες να προβούν στην εκτίμηση αυτή ήσαν οι ίδιες και, ως εκ

τούτου, όχι η Επιτροπή. Ωστόσο, ζήτησαν ορισμένες κατευθύνσεις από την Επιτροπή. Κατόπιν αυτού, η Επιτροπή ανακοίνωσε στις γαλλικές τελωνειακές αρχές ότι, κατά την άποψή της, η Mondia είχε ενεργήσει με πρόδηλη αμέλεια¹⁰.

21. Εν συνεχεία, οι γαλλικές τελωνειακές αρχές απέρριψαν τις αιτήσεις της Mondia περί διαγραφής δασμών δυνάμει του άρθρου 239 του ΤΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 900, παράγραφος 1, στοιχείο ξ', του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ. Μετά την υποβολή περαιτέρω πληροφοριακών στοιχείων από τη Mondia, οι εν λόγω τελωνειακές αρχές δέχθηκαν εν μέρει τις αιτήσεις της με τις αποφάσεις της 6ης Φεβρουαρίου και της 3ης Μαρτίου 2006 και, ως εκ τούτου, διέγραψαν ένα μέρος των δασμών. Κατόπιν αυτού, οι γαλλικές τελωνειακές αρχές ζήτησαν από τη Mondia να καταβάλει μόνον το εναπομείναν ποσό των δασμών.

22. Αντιθέτως, οι γαλλικές τελωνειακές αρχές εξακολούθησαν να ζητούν από την APP, η οποία δεν υπέβαλε αίτηση περί διαγραφής, ολόκληρο το ποσό των δασμών χωρίς καμία μείωση.

9 — Η APP και η Marochim έχουν κληθεί να καταβάλλουν και άλλους δασμούς (φόρους κ.λπ.) οι οποίοι εντούτοις δεν είναι κρίσιμοι για την παρούσα διάταξη περί παραπομπής.

10 — Σε σχέση με τις λεπτομέρειες της διαδικασίας ενώπιον των εθνικών αρχών και της Επιτροπής παραπέμπω στη διάταξη του Πρωτοδικείου της 25ης Ιανουαρίου 2007, T-55/05, Rijn Schelde Mondia France κατά Επιτροπής.

23. Οι γαλλικές τελωνειακές αρχές προσήψαν στην εταιρία εκτελωνισμού Marprochim ότι μετέσχε στην παράβαση του άρθρου 203 του ΤΚ από τη Mondia. Κατά τις ανωτέρω τελωνειακές αρχές, η Marprochim προέβη εκπρόθεσμα στη διασάφηση ενός μέρους των οικείων εμπορευμάτων, μολονότι γνώριζε ή έπρεπε να γνωρίζει ότι τα εμπορεύματα αυτά είχαν ήδη εγκαταλείψει τις αποθήκες ή τους χώρους προσωρινής εναποθέσεως και είχαν παραδοθεί. Για τον λόγο αυτόν, οι γαλλικές τελωνειακές αρχές απαίτησαν από τη Marprochim να καταβάλει τον αναλογούντα δασμό.

24. Κατόπιν αυτού, η Marprochim υπέβαλε αίτηση περί διαγραφής δασμών στηριζόμενη στο άρθρο 236 του ΤΚ σε συνδυασμό προς το άρθρο 890 του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε από τις γαλλικές τελωνειακές αρχές με το σκεπτικό ότι το άρθρο 236 του ΤΚ σε συνδυασμό προς το άρθρο 890 του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ δεν εφαρμόζεται σε τελωνειακή οφειλή γεννηθείσα βάσει του άρθρου 203 του ΤΚ. Συγκεκριμένα, η Marprochim υποστηρίζει ότι το άρθρο 236 του ΤΚ εφαρμόζεται μόνο σε εισαγωγικούς ή εξαγωγικούς δασμούς οι οποίοι δεν οφείλονται βάσει νομοθετικής διατάξεως. Η εκ των υστέρων προσκόμιση βεβαιώσεων προελεύσεως δεν έχει ως συνέπεια να μη γεννάται τελωνειακή οφειλή βάσει του άρθρου 203 του ΤΚ, αλλά μπορεί απλώς να έχει ως συνέπεια την εκ των υστέρων διαγραφή βάσει του άρθρου 239 σε συνδυασμό με το άρθρο 890 του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ.

Β — Η διαδικασία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και το προδικαστικό ερώτημα

25. Η Mondia, η APP και η Marprochim άσκησαν προσφυγή ενώπιον του Tribunal d'instance du Havre και του Tribunal d'instance de Rouen. Οι προσφυγές ενώπιον του Tribunal d'instance du Havre παραπέμφθηκαν στο Tribunal d'instance de Rouen λόγω συναφείας. Στις 16 Νοεμβρίου 2007, η περιουσία της Marprochim περιήλθε, μέσω καθολικής διαδοχής, στην επιχείρηση Port Angot développement (στο εξής: PAD) και, ως εκ τούτου, η εταιρία αυτή, ως διάδοχος της Marprochim, συνέχισε τον δικαστικό αγώνα.

26. Με απόφασή του της 11ης Απριλίου 2008, το Tribunal d'instance de Rouen απεφάνθη μεταξύ άλλων ότι

- οι γαλλικές τελωνειακές αρχές ορθώς προέβησαν σε εν μέρει διαγραφή των δασμών υπέρ της Mondia δυνάμει του άρθρου 239 του ΤΚ και του άρθρου 900, παράγραφος 1, στοιχείο ξ', του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ,
- η Mondia δεν ενήργησε, στο πλαίσιο της εν λόγω αιτήσεως περί διαγραφής, ως αντιπρόσωπος της APP κατά την έννοια του άρθρου 5 του ΤΚ,

- η Mondia πρέπει εντούτοις να θεωρηθεί, δυνάμει του άρθρου 1208 του γαλλικού Code civil, ως αντιπρόσωπος της APP, δεδομένου ότι βάσει της διατάξεως αυτής ένας εις ολόκληρον ευθυνόμενος συνοφειλέτης αντιπροσωπεύει κατ' ανάγκην και όλους τους άλλους συνοφειλέτες.
27. Κατόπιν αυτού, το Tribunal d'instance de Rouen έλαβε υπόψη του και υπέρ της APP τη γενόμενη υπέρ της Mondia διαγραφή και μείωσε αντιστοίχως το ύψος των δασμών που είχε καταλογιστεί εις βάρος της APP.
28. Κατά της απόφασεως αυτής του Tribunal d'instance de Rouen άσκησαν έφεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου οι γαλλικές τελωνειακές αρχές, αφενός, και η Mondia, η APP και η PAD, αφετέρου. Μεταξύ άλλων, αμφισβητούν το κατά πόσον η γενόμενη υπέρ της Mondia εν μέρει διαγραφή των δασμών μπορεί να ληφθεί υπόψη και υπέρ της APP και της PAD.
29. Στις 17 Οκτωβρίου 2008, κινήθηκε η πρωτεύουσα διαδικασία κατά της PAD και διορίστηκε πληρεξούσιος ο Maître Bérel.
30. Με απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2010, το αιτούν δικαστήριο απεφάνθη εν μέρει επί των εφέσεων, ανέστειλε κατά τα λοιπά τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:
- Απαγορεύουν τα άρθρα 213, 233 και 239 του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα στον αλληλεγγύως και εις ολόκληρον ευθυνόμενο συνοφειλέτη τελωνειακής οφειλής που δεν επωφελήθηκε από απόφαση διαγραφής της εν λόγω οφειλής να αντιτάξει στη διοικητική αρχή που είναι επιφορτισμένη με την είσπραξη της οφειλής την απόφαση διαγραφής βάσει του άρθρου 239 του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα την οποία έχει κοινοποιήσει η εν λόγω αρχή σε άλλο συνοφειλέτη, προκειμένου να απαλλαγεί της καταβολής της τελωνειακής οφειλής;
- IV — Το προδικαστικό ερώτημα και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου**
31. Η διάταξη περί παραπομπής περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 8 Φεβρουαρίου 2010.
32. Στο πλαίσιο της διαδικασίας, υπέβαλαν γραπτές παρατηρήσεις η APP, ο Maître Bérel για λογαριασμό της PAD, η Γαλλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή.
33. Στις 11 Νοεμβρίου 2010 διεξήχθη η επ' ακροατηρίου συζήτηση στην οποία μετέσχον οι εκπρόσωποι της APP, της Γαλλικής Κυβέρνησεως και της Επιτροπής συμπληρώνοντας τους ισχυρισμούς τους και απαντώντας σε ερωτήσεις.

V — Η κύρια επιχειρηματολογία των μετεχόντων στη διαδικασία

34. Κατά την APP η γενόμενη υπέρ της Mondia εν μέρει διαγραφή των δασμών πρέπει να ισχύσει και για την ίδια.

35. Κατά την άποψή της, η Mondia ενήργησε, στο πλαίσιο της αιτήσεώς της περί διαγραφής δασμών, ως αντιπρόσωπός της. Συγκεκριμένα, η αίτηση περί διαγραφής μπορεί να υποβληθεί και από έναν αντιπρόσωπο. Βεβαίως, η Mondia δεν δήλωσε ρητώς ότι υπέβαλε την αίτηση περί διαγραφής και επ' ονόματι της APP. Ωστόσο, σε μια περίπτωση όπως είναι η υπό κρίση δεν έχει εφαρμογή η αρχή της προφανούς αντιπροσωπεύσεως του άρθρου 5, παράγραφος 4, του TK. Συγκεκριμένα, εν αντιθέσει προς ό,τι συμβαίνει στην περίπτωση της διασαφήσεως εισαγωγής η υποβολή αιτήσεως περί διαγραφής δεν δημιουργεί καμία αβεβαιότητα σε σχέση με τον πρωτοφειλέτη της τελωνειακής οφειλής. Στην περίπτωση αυτή, οι εις ολόκληρον ευθυνόμενοι οφειλέτες των δασμών είναι ήδη γνωστοί. Πέραν αυτού, η APP έχει προφανώς μεγαλύτερο συμφέρον για τη διαγραφή.

36. Περαιτέρω, οι τελωνειακές αρχές εξετάζουν, οσάκις τους υποβάλλεται αίτηση περί διαγραφής βάσει του άρθρου 239, παράγραφοι 1 και 2, του TK και του άρθρου 899 του κανονισμού εφαρμογής του TK από την επιχείρηση στην οποία έχει ανατεθεί η εισαγωγή, όχι μόνον τις αντικειμενικές προϋποθέσεις για τη διαγραφή, αλλά και τις υποκειμενικές προϋποθέσεις όλων των εμπλεκόμενων επιχειρηματιών. Είναι προφανές ότι η APP

πληροί τις υποκειμενικές προϋποθέσεις του άρθρου 239, παράγραφοι 1 και 2, του TK και του άρθρου 899 του κανονισμού εφαρμογής του TK. Μια επιχείρηση, όπως είναι η APP, η οποία προσφεύγει στις υπηρεσίες μιας άλλης επιχείρησης όπως είναι Mondia δεν μπορεί να επικαλεστεί, βάσει της νομολογίας, την έλλειψη εμπειρίας στο πλαίσιο των τελωνειακών διατυπώσεων. Αντιθέτως πρέπει να της καταλογίζεται η συμπεριφορά του αντιπροσώπου της. Εξ αντιδιαστολής συνάγεται ότι μια επιχείρηση όπως είναι η APP εν προκειμένω ωφελείται από το γεγονός ότι η συμπεριφορά του αντιπροσώπου της δεν υπήρξε προδήλως αμελής. Εάν η Mondia δεν ενήργησε προδήλως αμελώς, τούτο πρέπει κατά μείζονα λόγο να ισχύσει για την APP ως επιχείρηση που διαθέτει μικρότερη εμπειρία. Τέλος, πρέπει να συνεκτιμηθεί το γεγονός ότι η ενημέρωση των τελωνειακών αρχών από τη Mondia οφείλεται σε υπόδειξη της APP προς τη Mondia καθώς και το γεγονός ότι στην APP δεν μπορεί να προσαφθεί η αιτίαση ότι στο πλαίσιο της διαδικασίας ενήργησε αμελώς.

37. Κατά τα λοιπά, η γενόμενη εν μέρει διαγραφή των οφειλόμενων από τη Mondia δασμών παράγει έννομες συνέπειες και υπέρ της APP. Το άρθρο 233 του TK προβλέπει τέσσερις περιπτώσεις στις οποίες αποσβέννεται η τελωνειακή οφειλή. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται και η διαγραφή δυνάμει του άρθρου 233, στοιχείο β', του TK. Η διάταξη αυτή δεν προβλέπει ότι οι έννομες συνέπειες της διαγραφής περιορίζονται σ' έναν συγκεκριμένο οφειλέτη των δασμών. Οι κανόνες περί του καθεστώτος της εις ολόκληρον οφειλής διέπονται από το δίκαιο των κρατών μελών. Από τους κανόνες του γαλλικού Code civil, ιδίως από το άρθρο του 1208, συνάγεται ότι η εν μέρει διαγραφή έναντι της Mondia παράγει έννομες συνέπειες και έναντι της APP. Συγκεκριμένα, οι τελωνειακές αρχές

δεν έπρεπε να περιοριστούν στη διαγραφή της τελωνειακής οφειλής μόνον έναντι της Mondia. Στην περίπτωση που το καθεστώς που διέπει την εις ολόκληρον οφειλή δεν διέπεται από το δίκαιο των κρατών μελών, αλλά από το δίκαιο της Ενώσεως, πρέπει να συναχθεί το ίδιο συμπέρασμα βάσει των αξιολογήσεων του Code civil.

38. Ο *Maître Bérel* υποστηρίζει για λογαριασμό της DAP ότι η καταβολή της τελωνειακής οφειλής εξ ενός εκ των εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών βάσει του άρθρου 239, παράγραφος 1, στοιχείο α', του ΤΚ συνεπάγεται την απόσβεση της τελωνειακής οφειλής, πράγμα το οποίο παράγει συνέπειες και υπέρ των λοιπών εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών. Τούτο πρέπει να ισχύσει και στην περίπτωση που η τελωνειακή οφειλή διαγράφηκε για έναν από τους εις ολόκληρον ευθυνόμενους συνοφειλέτες βάσει του άρθρου 293, παράγραφος 1, στοιχείο β', του ΤΚ.

39. Οι έννομες συνέπειες που παράγει η διαγραφή υπέρ των εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών διέπονται από το εθνικό δίκαιο ελλείψει ρυθμίσεων στο δίκαιο της Ενώσεως. Ως εκ τούτου, εν προκειμένω εφαρμόζεται ο γαλλικός Code civil. Εξ αυτού συνάγεται ότι η γενόμενη διαγραφή των δασμών υπέρ της Mondia παράγει έννομες συνέπειες και υπέρ των εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών της, ήτοι υπέρ της APP και της PAD. Η λύση αυτή διαφυλάσσει και την αρχή της ισότητας που κατοχυρώνει το δίκαιο της Ενώσεως.

40. Τέλος, οι γαλλικές τελωνειακές αρχές επεξέτειναν την ισχύ της αποφάσεως περί της εν μέρει διαγραφής υπέρ της Mondia και υπέρ των APP και PAD. Συγκεκριμένα, επεσήμαναν στην APP και τη Marrochim ότι θα εξέδιδαν απόφαση επί των διοικητικών ενστάσεων τους μόνον όταν θα είχαν κρίνει την αίτηση περί διαγραφής που είχε υποβάλει η Mondia.

41. Κατά τη *Γαλλική Κυβέρνηση*, η APP και η DAP ήτοι η Marrochim δεν μπορούν να επικαλεστούν τη γενόμενη έναντι της Mondia εν μέρει διαγραφή των δασμών. Κατά την άποψή της, το άρθρο 239 του ΤΚ πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά. Κατά τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου αυτού, αίτηση περί διαγραφής δασμών μπορεί να υποβληθεί μόνον εντός ορισμένης προθεσμίας. Η Mondia υπέβαλε εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας τη σχετική αίτηση. Ωστόσο, δεν διευκρίνισε αν ενεργεί και υπέρ των APP και Marrochim. Ως εκ τούτου, η Mondia δεν υπέβαλε την αίτησή της περί διαγραφής ως αντιπρόσωπος των APP και Marrochim.

42. Περαιτέρω, προϋπόθεση για τη διαγραφή δασμών δυνάμει του άρθρου 239 του ΤΚ είναι να μην είχε ο αιτών δόλο και να μην ενήργησε με πρόδηλη αμέλεια. Η εκτίμηση μιας προδήλως αμελούς συμπεριφοράς εξαρτάται μεταξύ άλλων από την περιπλοκότητα των διατάξεων, η μη συμμόρφωση στις οποίες θεμελιώνει τη τελωνειακή οφειλή, καθώς και από την επαγγελματική εμπειρία και την επιμέλεια του επιχειρηματία. Οι τελωνειακές αρχές πρέπει να εκτιμούν τη συγκεκριμένη κατάσταση και την ατομική συμπεριφορά

του εκάστοτε επιχειρηματία. Ως εκ τούτου, η απόφαση που λαμβάνεται βάσει του άρθρου 239 του ΤΚ δεν μπορεί αυτομάτως να εκτείνεται σε άλλους, εις ολόκληρον ευθυνόμενους συνοφειλέτες των δασμών.

43. Τέλος, η αυτόματη συνεκτίμηση της διαγραφής δασμών υπέρ των λοιπών εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών δεν συνάδει με τον σκοπό της διαφυλάξεως των ιδίων πόρων της Ενώσεως.

44. Κατά την *Επιτροπή*, η εν μέρει διαγραφή τελωνειακής οφειλής βάσει του άρθρου 239 του ΤΚ έναντι ενός εις ολόκληρον ευθυνόμενου συνοφειλέτη δεν παράγει έννομες συνέπειες για τους λοιπούς συνοφειλέτες.

45. Από το άρθρο 4, σημεία 9 και 12, του ΤΚ συνάγεται ότι η τελωνειακή οφειλή αποτελεί σχέση μεταξύ τελωνειακής αρχής και ενός προσώπου και όχι μεταξύ τελωνειακής αρχής και μιας συναλλαγής.

46. Οι προϋποθέσεις που τάσσει το άρθρο 233 του ΤΚ για τη διαγραφή τελωνειακής οφειλής πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά

ενόψει του σκοπού της διαφυλάξεως των ιδίων πόρων της Ενώσεως. Ως εκ τούτου, η δι-άταξη αυτή δεν μπορεί να ερμηνεύεται κατά τρόπο ώστε η διαγραφή δασμών να παράγει απόλυτες συνέπειες έναντι όλων των εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών. Αντιθέτως, από το άρθρο 239 του ΤΚ συνάγεται ότι η διαγραφή έχει σχετική ενέργεια. Συγκεκριμένα, βάσει της διατάξεως αυτής, προϋπόθεση για τη διαγραφή δεν είναι μόνο να υπάρχει μια συγκεκριμένη και αντικειμενική κατάσταση, αλλά επίσης ο εκάστοτε αιτών να μην έχει δόλο και να μην έχει ενεργήσει κατά τρόπο προδήλως αμελής. Ως εκ τούτου, η διαγραφή βάσει του άρθρου 239 του ΤΚ μπορεί να ισχύσει μόνο για τον εκάστοτε αιτούντα. Τούτο είναι σύμφωνο και προς τη βούληση του νομοθέτη της Ενώσεως να μειώσει τον κίνδυνο μη εισπράξεως της τελωνειακής οφειλής δια της προβλέψεως εις ολόκληρον ευθύνης.

47. Ως εκ τούτου, βάσει του συστήματος του ΤΚ κάθε οφειλέτης δασμού πρέπει να υποβάλει αίτηση διαγραφής βάσει του άρθρου 239 του ΤΚ. Βεβαίως, είναι δυνατόν ένας εις ολόκληρον ευθυνόμενος συνοφειλέτης να υποβάλει την αίτηση αυτή ως αντιπρόσωπος κάποιου άλλου προσώπου. Ωστόσο, οι κανόνες σχετικά με την αντιπροσώπευση στο τελωνειακό δίκαιο δεν απορρέουν από την εθνική νομοθεσία, αλλά από το άρθρο 5 του ΤΚ. Δεδομένου ότι η *Mondia* υπέβαλε την αίτησή της περί διαγραφής όχι ως αντιπρόσωπος της *APP* ή της *Marrochim*, δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις περί αντιπροσωπεύσεως του άρθρου 5 του ΤΚ. Ούτως ή άλλως, η *Mondia* δεν περιέλαβε στην αίτησή της στοιχεία σχετικά με τη συμπεριφορά της *APP* και, ως εκ τούτου, δεν κατέστη δυνατό να ελεγχθεί αν μπορεί να προσαφθεί στην *APP* πρόδηλη αμέλεια.

VI — Νομική εκτίμηση

48. Στην υπό κρίση υπόθεση τρεις είναι οι επιχειρήσεις που ευθύνονται εις ολόκληρον για την καταβολή των δασμών, και δη η Mondia, η APP και η Marprochim, στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της οποίας υπεισήλθε στη συνέχεια η PAD. Για μια εκ των ανωτέρω εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετριών, ήτοι για τη Mondia, οι δασμοί δι-αγράφηκαν εν μέρει δυνάμει του άρθρου 239 του TK σε συνδυασμό με το άρθρο 900, παράγραφος 1, στοιχείο ξ', του κανονισμού εφαρμογής του TK.

49. Το αιτούν δικαστήριο καλείται να αποφανθεί επί των εφέσεων κατά αποφάσεως η οποία έκρινε ότι η εν μέρει διαγραφή δασμών υπέρ της Mondia παράγει έννομες συνέπειες και υπέρ της εις ολόκληρον ευθυνόμενης συνοφειλέτριας της APP. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο στήριξε την παραδοχή του αυτή επί του άρθρου 1208 του γαλλικού Code civil δυνάμει του οποίου ο εις ολόκληρον ευθυνόμενος συνοφειλέτης μπορεί να επικαλεστεί έναντι του δανειστή έναντι του οποίου υφίσταται η εις ολόκληρον οφειλή μεταξύ άλλων όλες τις ενστάσεις και αντιρρήσεις που στηρίζονται στη φύση της ενοχής ή που είναι κοινές για όλους τους εις ολόκληρον ευθυνόμενους συνοφειλέτες. Το αιτούν δικαστήριο έχει επιφυλάξεις ως προς το αν η παραδοχή αυτή συνάδει προς τα άρθρα 213, 233 και 239 του TK.

50. Πυρήνας της υπό κρίση διαδικασίας λόγω παραπομπής είναι επομένως το ερώτημα αν αντιβαίνει στα άρθρα 213, 233 και 239 του TK η εφαρμογή εθνικών νομοθετικών διατάξεων δυνάμει των οποίων η γενόμενη εν μέρει διαγραφή έναντι της εις ολόκληρον ευθυνόμενης συνοφειλέτριας Mondia παράγει έννομες συνέπειες και υπέρ των λοιπών εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών, πράγμα το οποίο θα είχε ως συνέπεια την

αντίστοιχη μείωση του ύψους των δασμών (B). Πριν από την εξέταση του ερωτήματος αυτού, πρέπει κατ' αρχάς να αναλύσω εν συντομία τους λόγους για τους οποίους η Mondia δεν μπορεί να θεωρηθεί στην υπό κρίση υπόθεση ως αντιπρόσωπος της APP ή της Marprochim ήτοι της PAD (A).

A — Δεν υπάρχει αντιπροσώπηση κατά την έννοια του άρθρου 5 του TK

51. Το αιτούν δικαστήριο απεφάνθη ότι η Mondia δεν μπορεί να θεωρηθεί αντιπρόσωπος κατά την έννοια του άρθρου 5 του TK, διότι υπέβαλε την αίτηση περί διαγραφής της τελωνειακής οφειλής μόνον επ' ονόματί της και όχι και επ' ονόματι της APP και της Marprochim. Στην υπό κρίση υπόθεση αντιβαίνει στην αρχή της προφανούς αντιπροσωπεύσεως του άρθρου 5, παράγραφος 4, του TK, η παραδοχή ότι υπάρχει αντιπροσώπηση κατά την έννοια της ανωτέρω διατάξεως.

52. Καθό μέτρο η APP παραθέτει, στο πλαίσιο της παρούσας προδικαστικής διαδικασίας, ορισμένους λόγους για τους οποίους δεν έχει εφαρμογή η αρχή της προφανούς αντιπροσωπεύσεως δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 4, του TK στο πλαίσιο αιτήσεως περί διαγραφής ήτοι τους λόγους για τους οποίους η Mondia πρέπει να θεωρηθεί ότι υπέβαλε την αίτηση περί διαγραφής σιωπηρώς και επ' ονόματί της, φρονώ ότι ο ισχυρισμός αυτός βαίνει πέραν του πλαισίου του προδικαστικού ερωτήματος. Στο πλαίσιο της διατάξεως περί παραπομπής που υποβάλλεται

δυνάμει του άρθρου 267 της ΣΛΑΕ το αιτούν δικαστήριο ορίζει απλώς το αντικείμενο του προδικαστικού ερωτήματος. Ως εκ τούτου, ο προσδιορισμός του προδικαστικού ερωτήματος δεν υπόκειται στην εξουσία των διαδίκων¹¹. Δεδομένου ότι το προδικαστικό ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου δεν αφορά το άρθρο 5 του ΤΚ, θα πρέπει να τονίσω εν συνεχεία, συμπληρωματικώς και μόνον, ότι το αιτούν δικαστήριο ορθώς απέκρουσε την άποψη περί υπάρξεως αντιπροσώπευσης δυνάμει του άρθρου 5 του ΤΚ.

53. Η αντιπροσώπευση στο πλαίσιο της τελωνειακής διαδικασίας ρυθμίζεται στο άρθρο 5 του ΤΚ. Βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 1, του ΤΚ, κάθε πρόσωπο μπορεί να ορίζει αντιπρόσωπό του ενώπιον των τελωνειακών αρχών για τη διεκπεραίωση των πράξεων και των διατυπώσεων που προβλέπει η τελωνειακή νομοθεσία. Η αντιπροσώπευση αυτή μπορεί να είναι, βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, του ΤΚ, άμεση, όταν ο αντιπρόσωπος ενεργεί επ' ονόματι και για λογαριασμό τρίτου. Μπορεί επίσης, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, του ΤΚ, να είναι έμμεση, όταν ο αντιπρόσωπος ενεργεί επ' ονόματί του, πλην όμως για λογαριασμό τρίτου. Το άρθρο 878 του κανονισμού εφαρμογή του ΤΚ διευκρινίζει ότι αίτηση περί διαγραφής δασμών μπορεί να υποβληθεί και από τον αντιπρόσωπο του οφειλέτη των δασμών.

54. Ωστόσο, προκειμένου να μπορεί να θεωρηθεί ότι υπάρχει έγκυρη αντιπροσώπευση στο πλαίσιο της τελωνειακής διαδικασίας, πρέπει να συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 5 του ΤΚ μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η αρχή της προφανούς αντιπροσώπευσης του άρθρου 5, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, του ΤΚ. Βάσει της διατάξεως αυτής, ο αντιπρόσωπος πρέπει να δηλώσει ότι ενεργεί για λογαριασμό του προσώπου το οποίο αντιπροσωπεύει. Περαιτέρω, πρέπει να διευκρινίσει εάν πρόκειται για άμεση ή έμμεση αντιπροσώπευση. Το άρθρο 5, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, του ΤΚ διευκρινίζει ότι ο αντιπρόσωπος θεωρείται ότι ενεργεί επ' ονόματί του και δια ίδιον λογαριασμό όταν ελλείπει η ανωτέρω δήλωση.

55. Στη συνάφεια αυτή, το αιτούν δικαστήριο έκρινε κατ' αρχάς ότι η Mondia υπέβαλε την αίτηση περί διαγραφής ρητώς επ' ονόματί της και μόνον. Περαιτέρω, από την επίσημη μανση της Mondia ότι προέβη σε διασάφηση εισαγωγής εμπορευμάτων επ' ονόματι της APP δεν μπορεί να συναχθεί ότι η Mondia ενήργησε σιωπηρώς και επ' ονόματι της APP. Περαιτέρω, ελλείπει οποιοδήποτε στοιχείο σε σχέση με το αν πρόκειται για άμεση ή έμμεση αντιπροσώπευση. Για τον λόγο αυτόν, η Mondia δεν υπέβαλε τις αιτήσεις περί διαγραφής ως αντιπρόσωπος της APP.

56. Οι ενστάσεις της APP κατά της ανωτέρω παραδοχής δεν είναι πειστικές.

57. Πρώτον, η αρχή της προφανούς αντιπροσώπευσης του άρθρου 5, παράγραφος 4, του ΤΚ εφαρμόζεται και επί αιτήσεων

11 — Βλ., στο ίδιο πνεύμα, αποφάσεις της 27ης Μαρτίου 1963, 28/62 έως 30/62, Da Costa κ.λπ. (Συλλογή τόμος 1954–1964, σ. 893), της 1ης Μαρτίου 1973, 62/72, Bollmann (Συλλογή 1972–1973, σ. 481, σκέψη 4), της 10ης Ιουλίου 1997, C-261/95, Palmisani (Συλλογή 997, σ. I-4025, σκέψη 31), και της 12ης Φεβρουαρίου 2008, C-2/06, Kempter (Συλλογή 2008, σ. I-411, σκέψεις 41 επ.).

διαγραφής εν αντιθέσει προς την άποψη της APP. Όπως ορθώς απεφάνθη το αιτούν δικαστήριο, η αρχή της προφανούς αντιπροσωπεύσεως του άρθρου 5, παράγραφος 4, του TK αποτελεί μια γενικώς εφαρμοστέα ρύθμιση η οποία ισχύει και για τις αιτήσεις περί διαγραφής¹². Τούτο απορρέει επίσης από τη συστηματική θέση της διατάξεως αυτής στην αρχή του τελωνειακού κώδικα, από τον τίτλο του οικείου κεφαλαίου «Διάφορες γενικές διατάξεις ...», καθώς επίσης και από το γράμμα της διατάξεως.

58. Δεύτερον, σε μια περίπτωση όπως είναι η υπό κρίση δεν μπορεί να θεωρηθεί ούτε ότι η Mondia ενήργησε σιωπηρώς επ' ονόματι της APP. Όπως ορθώς διαπίστωσε το αιτούν δικαστήριο, από το γεγονός και μόνον ότι η APP ανέθεσε στη Mondia να προβεί σε διασάφηση εισαγωγής των οικείων εμπορευμάτων δεν συνάγεται κατ' ανάγκην ότι πρόθεση της Mondia ήταν να ενεργήσει επ' ονόματι της APP και στο πλαίσιο των αιτήσεών της περί διαγραφής τις οποίες υπέβαλε δυνάμει του άρθρου 239 του TK σε συνδυασμό με το άρθρο 900 του κανονισμού εφαρμογής του TK. Πράγματι, η αίτηση περί διαγραφής δασμών μπορεί να ευδοκιμήσει μόνο στην περίπτωση που ο αιτών δεν ενήργησε ούτε δόλο ούτε με πρόδηλη αμέλεια. Στο πλαίσιο αποδείξεως των προϋποθέσεων αυτών, τα συμφέροντα του επιχειρηματία, ο οποίος πράγματι εισήγαγε τα οικεία εμπορεύματα, και τα συμφέροντα του επιχειρηματία επ' ονόματι του οποίου εισήχθησαν ή έπρεπε να εισαχθούν τα εμπορεύματα, δεν συμπίπτουν κατ' ανάγκην. Είναι απολύτως δυνατό να υπάρξουν καταστάσεις στις οποίες ο αντιπρόσωπος να επιχειρήσει να δικαιολογήσει τη συμπεριφορά του επιρρίπτοντας στον εντολέα την ευθύνη για την παράβαση της τελωνειακής νομοθεσίας. Συνεπώς, από το γεγονός και μόνον ότι ένας επιχειρηματίας προέβη σε διασάφηση

εισαγωγής επ' ονόματι τρίτου δεν μπορούν οι τελωνειακές αρχές να συναγάγουν ότι αυτός επιθυμεί κατ' ανάγκην να υποβάλει και αίτηση περί διαγραφής δασμών επ' ονόματι του τρίτου.

59. Συνεπώς, εν αντιθέσει προς όσα υποστηρίζει η APP, το αιτούν δικαστήριο ορθώς έκρινε ότι η Mondia δεν υπέβαλε την αίτηση περί διαγραφής δασμών ενεργούσα ως αντιπρόσωπος κατά την έννοια του άρθρου 5 του TK.

B — Επί της ισχύος εν μέρει διαγραφής δασμών δυνάμει του άρθρου 239, παράγραφος 1, του TK σε συνδυασμό με το άρθρο 900, παράγραφος 1, στοιχείο ξ', του κανονισμού εφαρμογής του TK για τους υπόλοιπους εις ολόκληρον ευθυνόμενους συνοφειλέτες

60. Το αιτούν δικαστήριο καλείται να αποφανθεί επί των εφέσεων κατ' αποφάσεως η οποία έκρινε ότι η Mondia δεν ενήργησε μεν, κατά την υποβολή της αιτήσεώς της περί διαγραφής δασμών, ως αντιπρόσωπος της APP κατά την έννοια του άρθρου 5 του TK, πλην όμως ως εις ολόκληρον ευθυνόμενη συνοφειλέτρια του δασμού η οποία αντιπροσωπεύει κατ' ανάγκην και την άλλη εις ολόκληρον ευθυνόμενη συνοφειλέτρια APP δυνάμει του άρθρου 1208 του γαλλικού Code civil.

12 — Έτσι επίσης και ο Reiche, K., σε: Witte, P., Zollkodex, Beck, 4η έκδοση 2006, άρθρο 5, πλαγί αριθμός 5.

61. Κατ' αρχάς, επιβάλλεται συναφώς η παρατήρηση ότι οι προϋποθέσεις περί έγκυρης αντιπροσωπεύσεως στο πλαίσιο της τελωνειακής διαδικασίας ρυθμίζονται στο άρθρο 5 του ΤΚ. Το άρθρο αυτό υπερισχύει, ως διάταξη κανονισμού, των ρυθμίσεων του εθνικού δικαίου δυνάμει του άρθρου 249, παράγραφος 2, ΕΚ, και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να εφαρμοστεί μια εθνική διάταξη όπως είναι το άρθρο 1208 του γαλλικού Code civil προκειμένου να θεμελιωθεί η ύπαρξη έγκυρης αντιπροσωπεύσεως στο πλαίσιο της τελωνειακής διαδικασίας εν αντιθέσει προς όσα ορίζει το άρθρο 5 του ΤΚ.

62. Ωστόσο, το ζήτημα που τίθεται εν προκειμένω δεν είναι τόσο η αντιπροσώπευση καθ' εαυτήν. Αντιθέτως, το ζήτημα που τίθεται είναι αν η εν μέρει διαγραφή της τελωνειακής οφειλής έναντι ενός εις ολόκληρον ευθυνόμενου συνοφειλέτη όπως είναι η Mondia ενεργεί και εις όφελος της APP και της Marprochim ως λοιπών εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών. Το ζήτημα εάν η διαγραφή ενεργεί και υπέρ των λοιπών εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών δεν ρυθμίζεται στο άρθρο 5 του ΤΚ.

63. Ως εκ τούτου, πρέπει κατά τα λοιπά να διευκρινιστεί κατ' αρχάς αν η απάντηση στο ερώτημα αυτό πρέπει να αναζητηθεί στο δίκαιο της Ενώσεως ή στο δίκαιο των κρατών μελών.

1. Επί του εφαρμοστέου δικαίου

64. Το άρθρο 213 του ΤΚ ορίζει ότι σε περίπτωση περισσότερων οφειλετών για την αυτή τελωνειακή οφειλή, υπέχουν όλοι

αλληλέγγυα υποχρέωση για την πληρωμή της εν λόγω οφειλής. Πέραν αυτού, ο ΤΚ δεν περιέχει άλλες διατάξεις οι οποίες να ρυθμίζουν ρητώς το καθεστώς της εις ολόκληρον οφειλής.

65. Συνεπώς, τίθεται το ερώτημα αν, ως προς το σημείο αυτό, εφαρμόζεται το δίκαιο των κρατών μελών. Τούτο μπορεί να γίνει δεκτό μόνο στην περίπτωση που είτε υπάρχει ρητή παραπομπή στο εθνικό δίκαιο είτε συνάγεται από τις οικείες διατάξεις του δικαίου της Ενώσεως ότι βούληση του νομοθέτη της Ενώσεως ήταν να ρυθμίζεται το ζήτημα αυτό από το δίκαιο των κρατών μελών¹³.

66. Η διάταξη αυτή του ΤΚ δεν περιέχει ρητή παραπομπή στις εθνικές διατάξεις. Ο ΤΚ δεν περιέχει κάποια άλλη παραπομπή στο «ισχύον δίκαιο», πράγμα το οποίο θα μπορούσε να θεωρηθεί, βάσει του άρθρου 4, σημείο 23, του ΤΚ, ως παραπομπή στο εθνικό δίκαιο, όταν δεν υπάρχει αντίστοιχη ρύθμιση στο δίκαιο της Ενώσεως. Αντιθέτως, η ιστορική-γενετική ερμηνεία του άρθρου 213 του ΤΚ, ήτοι η σύγκριση μεταξύ της διατάξεως αυτής και των αντίστοιχων προϊσχυσασών διατάξεων, δεν συνηγορεί υπέρ μιας γενικής παραπομπής στο εθνικό δίκαιο. Πράγματι, τα άρθρα 3 και 4 του κανονισμού 1031/88, που ίσχυαν πριν από την έναρξη της ισχύος του

13 — Αποφάσεις της 18ης Δεκεμβρίου 2007, C-314/06, Société Pipeline Méditerranée και Rhône (Συλλογή 2007, σ. I-12273, σκέψη 21), της 22ας Μαΐου 2003, C-103/01, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή 2003, σ. I-5369, σκέψη 33), και της 2ας Απριλίου 1998, C-296/95, EMU Tabac κ.λπ. (Συλλογή 1998, σ. I-1605, σκέψη 30) και της 17ης Ιουνίου 2010, C 75/09, Agra (Συλλογή 2010, σ. I-5595, σκέψεις 32 επ.).

TK, προέβλεπαν ρητώς ότι η αλληλέγγυα υποχρέωση καταβολής τελωνειακής οφειλής ρυθμίζεται «σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν στα κράτη μέλη». Το άρθρο 213 του TK δεν περιέχει πλέον μια τέτοια παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών. Συνεπώς, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι υπάρχει γενική παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών.

67. Ως εκ τούτου, θα πρέπει κατ' αρχάς να εξεταστεί, σε σχέση με τις λεπτομέρειες του καθεστώτος της εις ολόκληρον οφειλής, εάν από το δίκαιο της Ενώσεως απορρέουν κάποιοι κανόνες. Εφόσον δεν υπάρχουν τέτοιοι κανόνες, εφαρμόζεται συμπληρωματικώς το εθνικό δίκαιο των κρατών μελών.

68. Συνεπώς, στην υπό κρίση υπόθεση πρέπει κατ' αρχάς να εξεταστεί αν από τον TK μπορούν να συναχθούν ορισμένοι κανόνες σε σχέση με την ισχύ της εν μέρει διαγραφής δασμών για έναν εις ολόκληρον ευθυνόμενο συνοφειλέτη, δυνάμει του άρθρου 239 του TK σε συνδυασμό με το άρθρο 900, παράγραφος 1, στοιχείο ξ', του κανονισμού εφαρμογής του TK, υπέρ των λοιπών εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών.

2. Επί των κανόνων του TK

69. Συναφώς, πρέπει κατ' αρχάς να τονιστεί ότι το παρόν ζήτημα αφορά απλώς τη σχέση

μεταξύ της APP και της PAD, αφενός, και των γαλλικών τελωνειακών αρχών, αφετέρου. Επομένως, πρόκειται για τη σχέση μεταξύ οφειλετών δασμών και τελωνειακών αρχών και όχι για τη σχέση των επιμέρους οφειλετών δασμών μεταξύ τους. Φρονώ ότι η διάκριση αυτή είναι βαρύνουσα σημασίας δεδομένου ότι η νομική μορφή της σχέσεως μεταξύ των τελωνειακών αρχών και των οφειλετών δασμών έχει άμεσες επιπτώσεις επί των δασμών και, ως εκ τούτου, επί των ιδίων πόρων της Ενώσεως. Ορισμένα στοιχεία συνηγορούν υπέρ της απόψεως ότι η απάντηση επί ερωτημάτων που αφορούν άμεσα την απόσβεση της τελωνειακής οφειλής σε σχέση προς τις τελωνειακές αρχές και, ως εκ τούτου, τους ιδίους πόρους της Ενώσεως τυγχάνουν ενιαίας ρυθμίσεως στον TK. Αντιθέτως, η νομική μορφή της σχέσεως μεταξύ των επιμέρους εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών, ιδίως το ερώτημα σε ποια έκταση πρέπει αυτοί εν τελευταία αναλύσει να ευθύνονται για την τελωνειακή οφειλή στο πλαίσιο της εσωτερικής σχέσεώς τους, δεν έχει άμεσες συνέπειες επί των ιδίων πόρων. Επομένως, ως προς το σημείο αυτό θεωρώ ότι υπάρχει περισσότερος χώρος για τις εθνικές έννομες τάξεις.

70. Η APP και η Macrochim στηρίζουν την άποψή τους ότι η διαγραφή υπέρ της Mondia πρέπει να ενεργεί και υπέρ αυτών κατ' αρχάς στο γράμμα του άρθρου 233, παράγραφος 1, στοιχείο β', του TK. Βάσει της διατάξεως αυτής, η τελωνειακή οφειλή αποσβέννυται μεταξύ άλλων με τη διαγραφή του ποσού των δασμών. Πράγματι, η διάταξη αυτή θα μπορούσε άνετα να ερμηνευθεί μόνο βάσει του γράμματός της κατά τρόπο ώστε η διαγραφή

έναντι ενός εκ των εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών να συνεπάγεται την απόσβεση της τελωνειακής οφειλής έναντι όλων των υπολοίπων.

71. Περαιτέρω, παραπέμπουν στη συστηματική συνάφεια μεταξύ του άρθρου 233, παράγραφος 1, στοιχείο α' και β', του ΤΚ. Το άρθρο 233, παράγραφος 1, στοιχείο α', του ΤΚ αποτελεί μια ακόμη περίπτωση αποσβέσεως της τελωνειακής οφειλής βάσει της οποίας αυτή αποσβέννυται με την καταβολή της εξ ενός εκ των εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών. Είναι προφανές ότι στην περίπτωση του άρθρου 233, παράγραφος 1, στοιχείο α', του ΤΚ απαλλάσσονται από την τελωνειακή οφειλή όχι μόνον ο οφειλέτης, αλλά και οι λοιποί εις ολόκληρον ευθυνόμενοι συνοφειλέτες. Τέλος, χαρακτηριστικό της εις ολόκληρον οφειλής είναι ότι ο δανειστής μπορεί μεν να απαιτήσει την οφειλή εξ εκάστου εις ολόκληρον ευθυνόμενου συνοφειλέτη, πάντως άπαξ μόνον¹⁴. Συνεπώς, με την επισήμανση ότι το άρθρο 233, παράγραφος 1, του ΤΚ χρησιμοποιεί την έννοια της αποσβέσεως τόσο στην περίπτωση της καταβολής της τελωνειακής οφειλής όσο και στην περίπτωση της διαγραφής της, θα μπορούσε να προβληθεί το επιχείρημα ότι όχι μόνον η εξόφληση της τελωνειακής οφειλής δυνάμει του στοιχείου α', αλλά και η διαγραφή των δασμών βάσει του στοιχείου β' συνεπάγεται την απόσβεση της τελωνειακής οφειλής υπέρ όλων των εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών.

72. Ωστόσο, μια τέτοια ερμηνεία του άρθρου 233, παράγραφος 1, στοιχείο β', του ΤΚ, την οποία υποστηρίζει ένα μέρος της

θεωρίας¹⁵, δεν θα ήταν σύμφωνη προς τους σκοπούς τους οποίους επιδιώκουν τα άρθρα 202, 203, 213, 233 και 239 του ΤΚ και θα υπονόμει την *effet utile* τους.

73. Κατ' αρχάς, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, δυνάμει του άρθρου 202, παράγραφος 3, του ΤΚ και του άρθρου 203, παράγραφος 3, του ΤΚ, για την τελωνειακή οφειλή δεν ευθύνεται μόνον όποιος διέπραξε την τελωνειακή παράβαση (πρώτη περίπτωση σε αμφοτέρες τις διατάξεις), αλλά και όποιος μετέσχε στην παράβαση αυτή (δεύτερη περίπτωση σε αμφοτέρες τις διατάξεις). Σκοπός αυτής της πολλαπλής διασφάλισης είναι η μείωση του κινδύνου μη εισπράξεως της τελωνειακής οφειλής στις περιπτώσεις στις οποίες δεν υπήρξε νομότυπη διασάφηση. Η διασφάλιση αυτή πρέπει μεταξύ άλλων να εξεταστεί υπό το πρίσμα ότι οι δασμοί ανήκουν στους ίδιους πόρους της Ενώσεως και, ως εκ τούτου, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του προϋπολογισμού της Ενώσεως. Συνεπώς, κατά την ερμηνεία του άρθρου 233, παράγραφος 1, στοιχείο β', του ΤΚ και του άρθρου 239 του ΤΚ πρέπει να συνεκτιμάται ο σκοπός της προστασίας των ιδίων πόρων της Ενώσεως. Ο σκοπός αυτός δεν πρέπει να τίθεται εν αμφιβολώ δια της εισαγωγής νέων λόγων αποσβέσεως της τελωνειακής οφειλής¹⁶.

74. Περαιτέρω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η τελωνειακή οφειλή της Monodia, στην υπό κρίση υπόθεση, διεγράφη βάσει του άρθρου 239 του ΤΚ και του άρθρου 900, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ. Το άρθρο 900, παράγραφος 1,

14 — Witte, P., σε: Witte, P. (υποσημείωση 12), άρθρο 233, παραγάρφους 12.

15 — Βλ. Henke, R., Huchatz, W., Das neue Abgabenverwaltungsrecht für Ein- und Ausfuhrabgaben, Zeitschrift für Zölle und Verbrauchsteuern, 1996, σ. 226 επ., 231.

16 — Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 14ης Νοεμβρίου 2002, C-112/01, SPKR (Συλλογή 2002, σ. I-10655, σκέψη 31), της 2ας Απριλίου 2009, C-459/07, Elshani (Συλλογή 2009, σ. I-2759, σκέψη 31) της 29ης Απριλίου 2010, C-230/08, Dansk Transport og Logistik (Συλλογή 2010, σ. I-3799, σκέψη 51).

στοιχείο ξ', του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ αφορά, μεταξύ άλλων, τις περιπτώσεις στις οποίες υπήρξε μη νομότυπη διασάφηση εμπορευμάτων πριν την εισαγωγή τους και λόγω της παραβάσεως αυτής γεννήθηκε η τελωνειακή οφειλή δυνάμει των άρθρων 202 και 203 του ΤΚ. Στην περίπτωση αυτή, κατά τον προσδιορισμό της τελωνειακής οφειλής δεν λαμβάνεται υπόψη ούτε η δυνατότητα ενωσιακής μεταχειρίσεως ούτε η δυνατότητα προτιμησιακής δασμολογικής μεταχειρίσεως. Ωστόσο, το άρθρο 900, παράγραφος 1, στοιχείο ξ', του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ προβλέπει για τις περιπτώσεις, στις οποίες τα πλεονεκτήματα αυτά θα μπορούσαν να συνεκτιμηθούν στο πλαίσιο νομότυπης διασαφήσεως, τη δυνατότητα επιγενόμενης διαγραφής των δασμών για λόγους επιεικειάς. Ωστόσο, αυτή η διαγραφή των δασμών για λόγους επιεικειάς δεν τελεί μόνον υπό την προϋπόθεση ότι σε περίπτωση νομότυπης διασαφήσεως θα υπήρχε αξίωση ενωσιακής ή προτιμησιακής δασμολογικής μεταχειρίσεως, αλλά και υπό την υποκειμενική προϋπόθεση ότι στον αιτούντα δεν μπορεί να προσαφθεί ούτε δόλος ούτε πρόδηλη αμέλεια.

75. Τυχόν ερμηνεία του άρθρου 239, παράγραφος 1, στοιχείο β', του ΤΚ, βάσει της οποίας η εν μέρει διαγραφή δασμών έναντι της Mondia δυνάμει του άρθρου 239 του ΤΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 900 του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ ενεργεί αυτομάτως και υπέρ των εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετριών της APP και Marprochim (ήτοι PAD), δεν θα ελάμβανε επαρκώς υπόψη τους προαναφερθέντες σκοπούς. Πράγματι, αφενός, δεν μπορούν να αντιληφθώ για ποιον λόγο η Ένωση πρέπει, στην υπό κρίση υπόθεση, να αποποιηθεί ίδιους πόρους εκ του λόγου και μόνον ότι είναι μεν δικαιολογημένη η διαγραφή έναντι της Mondia, αλλά όχι κατ' ανάγκην και έναντι των λοιπών εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετριών.

Αντιθέτως, σύμφωνα προς την προαναφερθείσα¹⁷ αρχή της πολλαπλής διασφαλίσεως είναι να υποχρεούνται στην περίπτωση αυτή οι τελωνειακές αρχές να καθιστούν υπολόγους και τους λοιπούς εις ολόκληρον ευθυνόμενους συνοφειλέτες, εφόσον το αντίστοιχο ποσό δεν έχει διαγραφεί έναντι αυτών¹⁸. Αφετέρου, φρονώ ότι ούτε και για λόγους επιεικειάς δικαιολογείται να επωφελείται της διαγραφής ο υπόχρεος στην καταβολή δασμών, ο οποίος ενδεχομένως ενήργησε με δόλο ή με πρόδηλη αμέλεια, εκ του λόγου και μόνον ότι ευθύνεται εις ολόκληρον και ότι υπήρξε διαγραφή των δασμών έναντι ενός άλλου εις ολόκληρον ευθυνόμενου συνοφειλέτη συνεκτιμωμένης της δικής του συμπεριφοράς¹⁹.

76. Περαιτέρω, τυχόν ερμηνεία δυνάμει της οποίας η διαγραφή δασμών βάσει του άρθρου 239 σε συνδυασμό προς το άρθρο 900, παράγραφος 1, στοιχείο ξ', του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ ισχύει μόνον υπέρ του αιτούντος, ο οποίος πληροί τις προϋποθέσεις των διατάξεων αυτών, λαμβάνει υπόψη την αρχή δυνάμει της οποίας η διαγραφή δασμών αποτελεί εξαίρεση από το σύνηθες σύστημα εισαγωγών και εξαγωγών και, ως εκ τούτου,

17 — Βλ. σημείο 73 των ανά χείρας προτάσεων.

18 — Witte, P., (υποσημείωση 14) άρθρο 233, πλαγιάριθμος 12.

19 — Στο ίδιο πνεύμα και Witte, P. (υποσημείωση 14), άρθρο 213, πλαγιάριθμος 11 και άρθρο 233, πλαγιάριθμος 12. Ο συγγραφέας αυτός επισημαίνει ότι είναι επιβεβλημένη η διαγραφή τελωνειακής οφειλής έναντι υπόχρεου προς καταβολή της για λόγους επιεικειάς και ότι, στο πλαίσιο αυτό, επιτυγχάνεται εκ των υστέρων ό,τι δεν ήταν εφικτό στο πλαίσιο της διακριτικής εξουσίας.

οι διατάξεις οι οποίες προβλέπουν τη διαγραφή πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά²⁰.

του ΤΚ σε συνδυασμό προς το άρθρο 900, παράγραφος 1, στοιχείο ξ', του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ ενεργεί μόνον υπέρ του εκάστοτε αιτούντος.

77. Περαιτέρω, η ερμηνεία αυτή δεν αναιρείται ούτε από το γράμμα του άρθρου 233, παράγραφος 1, στοιχείο β', του ΤΚ. Πράγματι, η διάταξη αυτή μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ρυθμίζει απλώς τη σχέση μεταξύ του εκάστοτε οφειλέτη του δασμού και των τελωνειακών αρχών. Καθό μέτρο το άρθρο 233, παράγραφος 1, στοιχείο β', του ΤΚ επιτάσσει να αποσβέννυται δια της διαγραφής η τελωνειακή οφειλή, νοείται με αυτό στην υπό κρίση υπόθεση απλώς η σχέση μεταξύ Mondia και τελωνειακών αρχών, όχι όμως η σχέση μεταξύ APP και Marrochim, ήτοι DAP, αφενός, και των τελωνειακών αρχών, αφετέρου.

3. Επί των λοιπών επιχειρημάτων της APP και της PAD

79. Τα λοιπά επιχειρήματα της APP και της PAD βάσει των οποίων η εν μέρει διαγραφή δασμών έναντι της Mondia πρέπει να ισχύσει και έναντι αυτών δεν είναι πειστικά.

78. Τέλος, στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι μια τέτοια ερμηνεία είναι σύμφωνη προς το άρθρο 86, παράγραφος 4, του εκσυγχρονισμένου τελωνειακού κώδικα δυνάμει του οποίου η διαγραφή ενεργεί μόνον υπέρ του εκάστοτε εις ολόκληρον ευθυνόμενου συνοφειλέτη. Βεβαίως, η διάταξη αυτή δεν έχει εφαρμογή *ratione temporis* στην υπό κρίση υπόθεση. Ωστόσο, από τη νομοθετική διαδικασία η οποία κατέληξε στην έκδοση του εκσυγχρονισμένου τελωνειακού κώδικα δεν μπορεί να συναχθεί κάποιο στοιχείο σε σχέση με το ότι η βούληση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν, ως προς το σημείο αυτό, να τροποποιήσει την υφιστάμενη νομοθεσία. Συναφώς, μπορεί να ληφθεί υπόψη προς επίρρωση της ερμηνείας η ρύθμιση του άρθρου 86, παράγραφος 4, του εκσυγχρονισμένου τελωνειακού κώδικα δυνάμει της οποίας η διαγραφή δασμών βάσει του άρθρου 239

80. Πρώτον, η APP υποστηρίζει ότι η διαγραφή δασμών υπέρ της Mondia πρέπει να ενεργεί και έναντι αυτής εκ του λόγου ότι οι γαλλικές τελωνειακές αρχές εξέτασαν ή έπρεπε επίσης να εξετάσουν παρεμπιπτόντως, στο πλαίσιο της αιτήσεως περί διαγραφής δασμών που υπέβαλε η Mondia, εάν η APP δεν είχε δόλο και δεν ενήργησε με πρόδηλη αμέλεια.

81. Η επιχειρηματολογία αυτή δεν είναι πειστική.

82. Κατ' αρχάς, πρέπει να τονιστεί ότι η διαγραφή δασμών δυνάμει του άρθρου 239 του ΤΚ και του άρθρου 900, παράγραφος 1, στοιχείο ξ', του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ

20 — Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1999, C-48/98, Söhl & Söhlke (Συλλογή 1999, σ. I-7877, σκέψη 52), της 13ης Μαρτίου 2003, C-156/00, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής (Συλλογή 2003, σ. I-2527, σκέψη 91).

χωρεί μόνον επί *αιτήσεως* του εκάστοτε οφειλέτη των δασμών²¹. Η αίτηση αυτή πρέπει να υποβληθεί εντός ορισμένης προθεσμίας η οποία είναι κατά κανόνα δώδεκα μήνες από της γνωστοποίησεως του ύψους των δασμών στον οφειλέτη. Όπως διαλαμβάνει το αιτούν δικαστήριο, ούτε η APP υπέβαλε εμπρόθεσμη αίτηση περί διαγραφής δασμών δυνάμει του άρθρου 239 του ΤΚ και του άρθρου 900, παράγραφος 1, στοιχείο ξ', του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ ούτε η Mondia υπέβαλε την αίτησή της περί διαγραφής δασμών ως αντιπρόσωπος της APP.

εξετάζεται παρεμπιπτόντως και η συμπεριφορά του *αντιπροσώπου* του. Ωστόσο, εν αντιθέσει προς την άποψη που διατύπωσε η APP, εντεύθεν δεν συνάγεται ότι στην αντίστροφη περίπτωση, ήτοι στην περίπτωση υποβολής αιτήσεως περί διαγραφής δασμών από τον *αντιπρόσωπο* πρέπει επίσης να εξετάζεται παρεμπιπτόντως αν ο *αντιπροσωπευόμενος* είχε δόλο ή ενήργησε με πρόδηλη αμέλεια. Πράγματι, ο αντιπροσωπευόμενος δεν ενεργεί επ' ονόματι του αντιπροσώπου και, ως εκ τούτου, δεν πρέπει κατ' ανάγκη να καταλογίζεται στον αντιπρόσωπο, κατά την εκτίμηση της συμπεριφοράς του, η συμπεριφορά του αντιπροσωπευόμενου.

83. Ούτως ή άλλως φρονώ ότι είναι εσφαλμένη η άποψη της APP ότι οι γαλλικές τελωνειακές αρχές εξέτασαν ή έπρεπε να εξετάσουν, στο πλαίσιο της εξετάσεως της αιτήσεως της Mondia, εμμέσως και τη συμπεριφορά της APP. Κατ' αρχήν, οι τελωνειακές αρχές υποχρεούνται να εξετάζουν, στο πλαίσιο αιτήσεως περί διαγραφής δασμών βάσει του άρθρου 239 του ΤΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 900, παράγραφος 1, στοιχείο ξ', του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ, τις υποκειμενικές προϋποθέσεις που τάσσουν οι διατάξεις αυτές μόνο σε σχέση με τον εκάστοτε αιτούντα. Βεβαίως, πρέπει να καταλογίζεται στον επιχειρηματία, ο οποίος εκπροσωπήθηκε στις εισαγωγές του από κάποιον εκτελωνιστή, η προδήλως αμελή συμπεριφορά του αντιπροσώπου του²². Τούτο είναι προφανές, δεδομένου ότι στον αντιπροσωπευόμενο πρέπει να καταλογίζεται η συμπεριφορά του αντιπροσώπου ως εάν να ήταν η δική του. Στην περίπτωση αυτή, η αίτηση του *αντιπροσωπευόμενου* περί διαγραφής δασμών μπορεί να προϋποθέτει ότι

84. *Δεύτερον*, η APP επιχειρεί να στηρίξει την άποψή της ότι η διαγραφή δασμών έναντι της Mondia ισχύει και έναντι αυτής στο άρθρο 899 του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ. Κατά την APP, από την ανωτέρω διάταξη συνάγεται ότι σε μια περίπτωση όπως είναι η υπό κρίση μετά την υποβολή αιτήσεως από τη Mondia έπρεπε να εξεταστεί και η διαγραφή της τελωνειακής οφειλής της APP. Την άποψη αυτή στηρίζει η APP στο γεγονός ότι η διάταξη αυτή, βάσει της γραμματικής διατυπώσεώς του, προβλέπει την εκτίμηση της συμπεριφοράς όλων των εμπλεκόμενων προσώπων.

85. Δεν συμφωνώ ούτε την άποψη αυτή. Από το άρθρο 899 του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ δεν μπορεί να συναχθεί ότι η υποβολή αιτήσεως περί διαγραφής δασμών από τον οφειλέτη συνεπάγεται την υποχρέωση των τελωνειακών αρχών να ελέγξουν, σε σχέση με όλους τους εις ολόκληρον

21 — Αντιθέτως, άλλες διατάξεις περί διαγραφής δασμών προβλέπουν ότι η συνεκτίμηση γίνεται αυτεπαγγέλτως, βλ. άρθρο 236, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του ΤΚ.

22 — Απόφαση του Δικαστηρίου 20ής Νοεμβρίου 2008, C-38/07 P, Heuschen & Schrouff Oriental Foods Trading κατά Επιτροπής (Συλλογή 2008, σ. I-8599, σκέψεις 53 και 54).

ευθυνόμενους για την καταβολή της τελωνειακής οφειλής συνοφειλετών, εάν αυτοί ενήργησαν με δόλο ή με πρόδηλη αμέλεια.

86. Κατ' αρχάς, η ερμηνεία αυτή δεν στηρίζεται στο γράμμα του άρθρου 899 του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ. Πράγματι, η διάταξη αυτή κάνει απλώς λόγο για «πρόσωπο που έχει παρέμβει» στον ενικό και όχι για «πρόσωπα που έχουν παρέμβει» στον πληθυντικό. Συνεπώς, είναι προφανές ότι νοείται μόνον ο εκάστοτε αιτών.

87. Περαιτέρω, υπέρ της απόψεως της ΑΡΡ δεν συνηγορεί ούτε η ρύθμιση του άρθρου 899 του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ βάσει της οποίας οι τελωνειακές αρχές κρίνουν την αίτηση βάσει των λόγων που προβάλλονται σε αυτήν προς στήριξή της. Όπως προελέχθη²³, τα συμφέροντα των επιμέρους εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών, στο πλαίσιο αιτήσεως περί διαγραφής δασμών, ενδέχεται να είναι απολύτως αντιτιθέμενα. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ο αιτών προβάλλει στην αίτησή του κατ' ανάγκην και τους λόγους οι οποίοι ευνοούν τα λοιπά πρόσωπα που παρεμβαίνουν.

88. Τρίτον, ο Maître Bérel υποστηρίζει για λογαριασμό της ΡΑΔ ότι η απόφαση των τελωνειακών αρχών περί της εν μέρει διαγραφής δασμών για τη Mondia καλύπτει και τη Marrochim. Συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι οι γαλλικές τελωνειακές αρχές επεσήμαναν στην ΑΡΡ και την Marrochim ότι θα ελάμβαναν απόφαση σχετικά με τις ασκηθείσες διοικητικές ενστάσεις τους μόνον όταν θα

εκαλούντο να αποφανθούν επί της αιτήσεως περί διαγραφής δασμών της Mondia.

89. Επ' αυτού αρκεί να λεχθεί μόνον ότι στο πλαίσιο διατάξεως περί παραπομπής που υποβάλλεται βάσει του άρθρου 267 της ΣΛΕΕ δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο, αλλά στο εθνικό δικαστήριο να διαπιστώσει το περιεχόμενο αποφάσεως των εθνικών αρχών. Συνεπώς, το Δικαστήριο εκκινεί κατ' αρχήν από τις διαπιστώσεις του αιτούντος δικαστηρίου²⁴. Από τη διάταξη περί παραπομπής συνάγεται ότι το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι οι αποφάσεις των τελωνειακών αρχών αφορούν μόνον την εν μέρει διαγραφή της τελωνειακής οφειλής της Mondia.

Γ — Σύνοψη

90. Κατόπιν των ανωτέρω, από τα άρθρα 213, 233 και 239 του ΤΚ συνάγεται ότι η απόφαση των τελωνειακών αρχών περί της εν μέρει διαγραφής δασμών βάσει του άρθρου 239 του ΤΚ και του άρθρου 900, παράγραφος 1, στοιχείο ξ', του κανονισμού εφαρμογής του ΤΚ υπέρ ενός εις ολόκληρον ευθυνόμενου συνοφειλέτη των δασμών δεν μπορεί να ισχύσει αυτομάτως υπέρ των λοιπών εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών αυτής της τελωνειακής οφειλής. Συνεπώς, αντιβαίνει στις διατάξεις αυτές η εφαρμογή εθνικής διατάξεως η οποία προσδίδει στην απόφαση μια τέτοια ισχύ.

23 — Σημείο 58 των ανά χειράς προτάσεων.

24 — Βλ. αποφάσεις του δικαστηρίου της 2ας Οκτωβρίου 2008, C-360/06, Heinrich Bauer Verlag (Συλλογή 2008, σ. I-7333, σκέψη 15), και της 29ης Απριλίου 2004, C-482/01 και C-493/01, Ορφανόπουλος και Oliveri (Συλλογή 2004, σ. I-5257, σκέψη 42).

VII — Πρόταση

91. Βάσει των ανωτέρω εκτιμήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο προδικαστικό ερώτημα ως εξής:

Τα άρθρα 213, 233 και 239 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι στην περίπτωση που ο εις ολόκληρον ευθυνόμενος συνοφειλέτης δασμού, έναντι του οποίου ο δασμός αυτός δεν έχει διαγραφεί, δεν μπορεί να επικαλεστεί την απόφαση περί διαγραφής που έχει εκδοθεί έναντι ενός άλλου εις ολόκληρον ευθυνόμενου συνοφειλέτη του δυνάμει του άρθρου 239 του ανωτέρω κανονισμού σε συνδυασμό με το άρθρο 900, παράγραφος 1, στοιχείο ξ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 2454/93 της Επιτροπής, της 2ας Ιουλίου 1993, για τον καθορισμό ορισμένων διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου για τη θέσπιση του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή της τελωνειακής οφειλής.